

Nástavec - přítel, který dovede potrápít

Každý z nás se někdy pořádně zapotil kvůli chybně upevněnému nebo špatně zvolenému konci nástavce. Ti, kteří zažili přetržený nebo zacuchaný vlasce, špatné položení mušky a nepřesné náhozy zde najdou několik rad, jak si udělat z nástavce svého věrného přítele.

Didier Magnan – Peche Mouche č.44, 2004

Začátečníci, sváteční rybáři, ale i většina ostatních muškařů bývají často udiveni záplavou různých doporučení o délce nástavce, které doporučují výrobci nebo špičkoví rybáři a jsou ještě více zmateni, když zjistí, jaké rozdíly jsou v doporučovaných délkách při stejných podmínkách. Často rybář zkouší nazdařbůh různé možnosti až najde délku, která mu nejvíce vyhovuje, která však většinou vůbec neodpovídá konkrétní situaci. Abychom se vyhnuli takovému potížení, je třeba mít na paměti tři hlavní funkce, které musí nástavec splňovat: dynamika hodu, prezentace mušky a odolnost vůči tahu. Získání zkušeností jak dobře sestavit nástavec rozhodně není ztráta času.

Dynamika hodu

Nástavec je nedílnou součástí muškařské šňůry! To je samozřejmost, na kterou však řada rybářů bohužel zapomíná a navazují na šňůru kdejaký kousek nylonu, který najdou. Nástavec má co nejlépe prodloužit muškařskou šňůru tak, aby nedošlo k porušení dynamiky při nahazování. Musí se také správně napnout při dopadu, aby blokoval háček s muškou v pohybu od posledního dopadu směrem dopředu. Celkově lze vidět tendenci k tomu, že průměr nylonového vlákna se s přibývajícím délkou zmenšuje, podobně jak je tomu u biče nebo myšího ocásku - jak se ostatně dříve nástavci říkalo.

Změna průměru a materiálu mezi začátkem a koncem nástavce je nezbytná. Aby nedocházelo k narušení dynamiky při nahazování, je třeba věnovat pozornost třem věcem: průměru vlákna, typu upevnění mezi šňůrou a koncem nástavce a měkkost a pevnost používaného umělého vlákna. Je třeba aby bylo co nejsilnější u pažby a co nejtenčí na špičce - tipetu. Obvykle se používá vlasce o průměru 0,45 mm, občas také 0,50 mm. Proč se už nepoužívá 0,60 mm, který má lepší průměr? Jednoduše proto, že postupné ztenčování směrem ke špičce, která má obvykle průměr 0,12 mm by znamenalo takovou délku nástavce, která by už zcela znemožňovala nahazování. Naopak použití příliš tenkého vlákna u pažby, například 0,35 mm vede nevyhnutelně k porušení dynamiky hodu, s výjimkou situace, kdy se používají jemné paralelní šňůry.

Kvalita umělého vlákna u pažby je rovněž rozhodujícím faktorem. Aby byla kompenzována výrazná ztráta průměru a omezilo se riziko narušení dynamiky hodu, je třeba používat velmi pevné umělé vlákno: Maxima, Mitchell Marine, když je seženete, nebo Kamoufil. Nepleťme si pojem dynamické pevnosti s elasticitou, kterou předpokládáme při tahu umělého vlákna. Kamoufil je například elastický a zároveň dostatečně pevný. Když Maximu necháme přejít varem, zůstane elastická a uchová si svou dynamickou pevnost. Naproti tomu existují umělá vlákna, která jsou měkká ale málo elastická. Takovým vláknům je třeba se vyhnout.

Spojení mezi šňůrou a nástavcem je rovněž důležité pro dynamiku hodu. Plastový "konektor" můžeme vyloučit, velmi praktickou "punčošku" lze používat jen výjimečně, i když současné modely jsou celkem uspokojivé. Udělejte si tedy čas na dobré a nenápadné spojení s

uzlem nebo bez (viz schema). Nezapomínejte, že při lovu „na oči“ musí být spojení mezi šňůrou a nástavcem zcela nenápadné.

Když máme spojení vytvořené, zbývá ještě dokončit důležitý konec vlasce. Omezíme se zde pouze na svazované nylovové návazce, které se používají nejčastěji. Při rozhodování jaký průměr a délku zvolit, je třeba brát v úvahu řadu věcí: velikost mušky, druh lovu, technika lovu, charakteristika prutu a vlasce, síla větru a to, co je pravděpodobně nejdůležitější - styl a vlastnosti rybáře! Neexistuje univerzální nástavec, který by byl použitelný pro všechny a pro každou situaci. Ale dobrá znalost umožňuje vyhnout se závažným chybám a udělat si z nástavce spolehlivého přítele.

Neexistuje nástavec, který by byl přizpůsobený pro všechny okolnosti. Zkušenost však umožní vyhnout se větším chybám...

Styl rybáře. Na březích řek se setkáváme se dvěma základními typy muškařů: jedni dávají přednost rychlé akci, prudkým pohybům, energii, rychlému vodění WF šňůry, druzí používají pruty více nebo méně parabolické, šňůry DT nebo paralelní, klidné pohyby, jemnější práce s vlascem, často mají smyčky šňůry méně utažené.

Pro první typ rybářů je nejčastějším problémem v tom, že obvykle nedokáží vyčkat dostatečnou dobu, aby se šňůra řádně rozvinula a zároveň měla dostatečnou délku k absorbování energie při dopadu. Konce šňůry pro rychlý styl jsou někdy paradoxně hodnoceny jako pomalé. Musí být perfektně vyvážené a nesmí trpět nepřesnostmi. Tento typ již dávno sestrojila firma Piam a prodával ho jako vhodný pro "velké řeky" nebo "dlouhý". Tento typ nástavce považuji za základní. Je možné rovněž doporučit určitý vzorec, který se po mnohých pokusech různých muškařů jeví jako nejvhodnější pro většinu z nich (viz tabulka níže).

Druhý typ muškařů může mít různé problémy s dynamikou házení. Pažba takového nástavce může být v podstatě stejná jako u předchozích, někdy kratší a rychleji se zužující, avšak jeho druhá část (tipet) musí být výrazně odlišná, zejména u konce a přímo na konci (viz tabulka níže). Když dáte těmto muškařům pomalé nebo velmi pomalé konce šňůry, pravděpodobně vás proklejí. Neumějí je totiž rozvinout a při sebemenším závanu větru se jim zacuchají. Nejvhodnější délka nástavce je pro ně: krátká 4 až 4,5 m, se špičkou od 80 cm do 1 m.

RYBÁŘ S POMALÝM STYLEM

Velké řeky, rybolov na malou suchou mušku

Průměr	0,45	0,40	0,35	0,30	0,25	0,20	0,16	0,14	0,12
Délka	35cm	40cm	40cm	45cm	45cm	50cm	55cm	55cm	90cm

Vítr

Průměr	0,45	0,40	0,35	0,30	0,25	0,20	0,16	0,14	0,12
Délka	35cm	35cm	35cm	40cm	40cm	45cm	45cm	35cm	80cm

Soumrak

Průměr	0,45	0,40	0,35	0,30	0,25	0,20	0,16
Délka	35cm	40cm	40cm	45cm	45cm	45cm	75cm

RYBÁŘ S RYCHLÝM STYLEM

Velké řeky, rybolov na malou suchou mušku nebo s nymfu „na oči“

Průměr	0,45	0,40	0,35	0,30	0,25	0,20	0,16	0,14	0,12
Délka	40cm	45cm	50cm	55cm	60cm	65cm	65cm	65cm	160cm

Vítr

Průměr	0,45	0,40	0,35	0,30	0,25	0,20	0,16	0,14	0,12
Délka	40cm	45cm	45cm	50cm	55cm	55cm	50cm	45cm	100cm

Soumrak

Průměr	0,45	0,40	0,35	0,30	0,25	0,20	0,16
Délka	40cm	45cm	50cm	55cm	60cm	65cm	45cm

Vítr. To je zapřisáhlý nepřítel všech muškařů a to zvláště když se snažíte nahazovat proti němu. V takovém případě je samozřejmě třeba zkrátit spodní konec nástavce, protože je nejlehčí a má tendenci být vychylován větrem. Je tedy velmi obtížné jej dobře rozvinout. Problémy s větrem není jednoduché vyřešit. Mnoho rybářů se spokojí s tím, že prostě zkrátí špičku. Ti odvážnější předělají část nástavce před špičkou. Když chceme opravdu bojovat s větrem, musíme prakticky předělat celý nástavec tak, že zkrátíme o trochu každou jeho část, abychom zachovali jeho rovnováhu. Nejlepší je připravit si doma více nástavců a pak ten vhodný jen připevnit k pažbě podle potřeby.

Šířka řeky. Dlouhý nástavec se špatně ovládá na malých vodních tocích, kde je obtížné ho dostatečně rozvinout. Také zde je třeba zkracovat podobně jako v případě větru.

Velikost mušek. Pravidlo je jednoduché: čím větší mušku používáte při lovu, tím kratší musí být nástavec, zejména na špičce a před špičkou. Protože je tato špička přizpůsobena pro velké mušky, má většinou silný průměr, na konci tedy používáme krátký tipet, dá se říci velmi krátký, který se prodává pod názvem "speciál pro soumrak", protože právě v tuto chvíli většina rybářů používá velké chrostíky na háčku č. 12. Budete mít potíže, když použijete malou mušku s tímto nástavcem. Stejně tak používat velkou májovku na nástavci dlouhém 6,5 m a s tipetem 1,5 m na dvanáctce vlasci přinese nezdár. Ať už je typ nástavce jakýkoli, zmenšování průměru jeho každého úseku se řídí určitými pravidly, které je dobré znát.

Od průměru 0,45 mm do průměru 0,20 mm se ubírá po 0,05 mm mezi každým vláknem. U nejtenčích vláken se ubírá po 0,02 mm mezi každým vláknem: například 20, 18, 16, 14, 12. Případně lze jít z průměru 0,20 mm na průměr 0,16 mm, rozhodně však ne z 0,16 mm na průměr 0,12 mm, nebo v nejhorším případě je možné přejít z 0,14 mm na 0,10 mm. To však může škodit dynamice hodů a pevnosti nástavce.

Tabulka na str. 40

NÁSTAVEC PASCALA COGNARDA

Dá se jednoduše vytvořit a je ideální pro začátečníky a ty, kteří nejsou příliš zdatní v nahazování. Presentace je vynikající - na počátku degresivní, poté progresivní, s velmi krátkou částí před špičkou a krátkou špičkou. U Marryat France lze zakoupit už hotový nástavec za 5,60 Eur.

Průměr	0,45	0,35	0,30	0,25	0,22	0,18	0,15	0,12
Délka	90cm	60cm	30cm	10cm	30cm	40cm	50cm	120cm

Pravidlo je jednoduché: čím větší mušku používáte při lovu, tím kratší musí být nástavec, zejména na špičce a před špičkou.

Prezentace

To je zřejmě nejušlechtlejší funkce nástavce. Jeho koncepce podmiňuje v široké míře kvalitu prezentace umělé mušky. Pozornost je třeba věnovat špičce a části před špičkou. Jejich délka musí umožňovat lov, vytvářet vlnění na nástavci, aniž by to nějak omezovalo mušku. Obecné pravidlo pro správnou prezentaci mušky vychází z toho, že čím je muška menší, tím musí být špička konce vlasce tenčí a delší.

Další hledisko, které je nutné mít na paměti, je rychlost proudu. Čím je hladina rovnější a proud pomalejší, tím delší musí být špička nástavce. I když budou dva rybáři používat stejnou mušku na háčku č. 18, špička o průměru 0,10 mm, používaná "rychlým" rybářem, může měřit sotva 1 m pro lov v rychlé vodě, ale může mít 2 m a více při lovu lipanů ve velké tůni. To je důvod, proč může tipet nástavce v závislosti na situaci a způsobu lovu měřit od 60 cm do 2,50 m a musí se přizpůsobovat situaci.

Používaná technika má také svůj význam. Například při lovu na nymfu musí být ponoření mušky co nejrychlejší. Při lovu „na oči“ se vzory, které jsou málo zatížené, je jedinou možností používání velmi dlouhé špičky nástavce. To je důvod, proč mnoho specialistů používá nástavec o celkové délce 6,50 m, někdy dokonce i 7 m. To není žádný trik, ale prostě nutnost. Taková monstra jsou však velmi obtížná na ovládání, zejména když je třeba rychle použít naviják, nebo když se loví na krátkou vzdálenost.

Odolnost

To je třetí funkce nástavce: zajistit její maximum při vytahování ryby. Kupodivu odolnost nezáleží vždy jen na špičce. Bezpočet muškařů přišlo náhle o 3 m spodní části nástavce při příliš prudkém záseku. Nejčastěji se vlasce přetrhne v poslední části, která je nejkřehčí. Avšak všechna spojení a všechny části vlasce si zaslouhují pozornost. Nejprve několik rad při výběru nylonového vlákna. Vyberte si takové, které je spolehlivé, vyhýbejte se příliš tuhým a špatně kalibrovaným. Pokud jde o vlákna se silným průměrem, už jsme citovali několik značek. Z jemných vláken používám už dlouhá léta Water King Pole Fishing. Některá další vlákna jsou také výborná: Tiger de Deavaux, Rio Powerflex, Feeling de Sensas, abych jmenoval alespoň některé.

Druhá rada: Používejte stejnou značku a typ pro všechna vlákna pažby a všechna vlákna špičky. Například Maxima od 0,45 mm do 0,20mm, pak Pole Fishing od 0,16 mm do 0,10 mm. Pokud jde o uzly, používejte ty nejběžnější: u vláken se silným průměrem od 45 do 20 používejte soudkový uzel. Pro vlákna se slabým průměrem používejte uzel chirurgický - ve skutečnosti poloviční chirurgický, čím dál tím jednodušší. Nezapomeňte navlhčit každý uzel slinou, než jej utáhnete, a zastříhnout ho, aby se předešlo zacuchání. Někdo zakápne uzel cyanolitem. Pokusy, které jsme před několika lety prováděli v laboratoři prokázaly, že je to neúčinné, v některých případech dokonce škodlivé. Nakonec, když připevňujete mušku, nepoužívejte "lžičkový" uzel, používejte vždy smyčkový, který je spolehlivý jak v odolnosti

tak v prezentaci. Dříve než začnete nástavec používat, otestujte si všechny uzly, které jste provedli. Pružnost celé sestavy je zárukou odolnosti proti přetržení. To je také důvod proč není zbytečné nechávat vařit některá nylonová vlákna jako Maxima a proč je nutné vybírat obzvlášť elastická pro špičku. To dostatečně nahradí gumové amortizéry, které škodí dynamické kvalitě hodu jako celku. Buďte si jisti, že když dodržíte těchto několik základních pravidel, přestanete proklínat svůj ďábelský nástavec.

Speciální nástavec

Jestliže jste dobře porozuměli principům sestavování nástavce podle typu rybáře a stylu, který uplatňuje, můžete se bavit tím, že upravujete jeho různé typy. Zde je několik možností, které můžete vyzkoušet: zkrátit postupně prodlužování délky vláken směrem ke špičce (například část před špičkou zkrátit na 30 až 40 cm; zkrátit postupně jednotlivé části na úseku o průměru 30, 25, 20, 25, 20, 16; vytvořit smíšený nástavec tak, že se udělá jeho začátek bez uzlu a prodlužuje se. Všechny tyto malé experimenty vám umožní lépe pochopit funkci nástavce a přinesou někdy obdivuhodné výsledky a hlavně vaši spokojenost.